

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
۲۳	فصل اول: کلیات
۲۳.....	مبحث اول: مفهوم‌شناسی بودجه و انحراف از آن
۲۳.....	گفتار اول: مفهوم بودجه
۲۳.....	بند اول: تطور مفهومی بودجه در قوانین ایران
۲۵.....	بند دوم: ابعاد ماهوی (عناصر ماهیتی) بودجه و پیوستگی با حکمرانی مطلوب
۲۶.....	بند سوم: اجزای ساختاری بودجه در ایران
۲۷.....	بند چهارم: ویژگی های بنیادین بودجه ریزی مدرن
۲۸.....	گفتار دوم: مفهوم انحراف از بودجه
۳۰	مبحث دوم: مفاهیم فساد و راهبردهای مقابله
۳۰	گفتار اول: طبقه بندی فساد بر پایه ماهیت و گستره
۳۱.....	بند اول: فساد فردی
۳۲.....	بند دوم: فساد سازمان یافته
۳۳.....	بند سوم: فساد خرد
۳۳.....	بند چهارم: فساد کلان
۳۴.....	بند پنجم: فساد سیاسی
۳۴.....	بند ششم: رنگ بندی فساد
۳۵.....	گفتار دوم: بررسی مبانی حقوقی و راهبردهای مقابله با باندهای سازمان یافته
۳۶.....	بند اول: باندهای پراکنده
۳۶.....	بند دوم: باندهای فرآگیر
۳۷.....	بند سوم: راهبردهای مقابله باندهای سازمان یافته
۳۸.....	گفتار سوم: آسیب ها و چالش های مقابله با فساد
۳۸.....	بند اول: آسیب های اقتصادی
۳۹.....	بند دوم: آسیب های اجتماعی
۳۹.....	بند سوم: چالش های مقابله با فساد در ایران
۴۰.....	۱- پراکندگی و عدم انسجام نهادی در حوزه نظارت
۴۰.....	۲- کاهش دامنه استقلال نهادی
۴۱.....	بند چهارم: راهکارهای مقابله با آسیب ها

۶ تصرف غیرقانونی در وجوده و اموال عمومی و دولتی در مالیه عمومی ایران

گفتار چهارم: الزامات شفافیت مالی و افشاری عمومی دارایی مقامات در نظام حقوقی ایران.....	۴۱
بند اول: دامنه شمول و گستره مخاطبان.....	۴۲
بند دوم: سازوکار خوداظهاری دوگانه.....	۴۳
بند سوم: تعارض میان محرمانگی و شفافیت عمومی.....	۴۳
بند چهارم: خلاهای موجود و راهکارهای اصلاحی.....	۴۴
گفتار پنجم: تطبیق با تجارب موفق بین‌المللی و نهادهای پیشگیرانه.....	۴۴
بند اول: دفتر تحقیقات اعمال فاسد سنگاپور.....	۴۵
بند دوم: قانون حمایت از افشاگران فساد در دانمارک.....	۴۵
گفتار ششم: تحلیل قانون داخلی «حمایت از گزارشگران فساد» با تمرکز بر تعریف فساد و سازوکارهای قانونی حمایت از گزارشگران.....	۴۵
بند اول: تعریف فساد و گستره مصادیق گزارش.....	۴۶
بند دوم: سازوکارهای دریافت و پیگیری گزارش.....	۴۶
بند سوم: حمایت های حقوقی و کیفری از افشاگران فساد.....	۴۷
بند چهارم: نظام پاداش و مشوق های مالی	۴۷
بند پنجم: مراحل ثبت گزارش فساد در سامانه گزارشگران فساد	۴۸
بند ششم: نقاط قوت و کاستی ها	۴۸
بحث سوم: سیر تحولات تاریخی بودجه	۴۹
گفتار اول: تاریخچه بین‌المللی بودجه	۴۹
بند اول: ریشه شناسی و تکوین مفهومی	۵۰
بند دوم: تحولات تاریخی دوره قرون وسطا و پیدایش کنترل پارلمانی در انگلستان	۵۰
بند سوم: توسعه تدریجی اختیارات نظارتی	۵۱
بند چهارم: تحلیل جرم شناختی	۵۱
گفتار دوم: تاریخچه بودجه در ایران	۵۲
بند اول: عصر پیشامروطه و مشروطه: تکوین نظارت قانونی بر روابط مالی دولت	۵۲
۱- ساختار مالی عصر پیشامروطه و نمونه‌های تاریخی از فقدان نظارت	۵۲
۲- نقطه عطف انقلاب مشروطه	۵۳
۳- چالش های دوره گذار	۵۳
بند دوم: دوره پس از انقلاب اسلامی: استواری نظام بودجه ریزی مبتنی بر قانون اساسی جدید	۵۴
بند سوم: درس آموزی از تحولات تاریخی	۵۶

۷ فهرست مطالب

فصل دوم: مفهوم و ارکان جرم تصرف غیرقانونی در وجوده و اموال عمومی و دولتی.....	۵۷
گفتار اول: مفهوم جرم تصرف غیرقانونی.....	۵۷
گفتار دوم: ارکان جرم تصرف غیر قانونی.....	۵۹
بند اول: رکن قانونی.....	۵۹
بند دوم: رکن مادی	۶۲
۱- رفتار فیزیکی	۶۲
۲- شرایط و اوضاع و احوال.....	۶۴
بند سوم: رکن معنوی.....	۷۱
بند چهارم: رابطه مناقصات دولتی و جرم تصرف غیرقانونی در وجوده و اموال عمومی و دولتی: محدوده و شمول اموال تحت حمایت کیفری.....	۷۱
۱- جایگاه مقررات مناقصه در ساختار حمایتی اموال عمومی.....	۷۱
۲- تشریفات قانونی و الزامات پیشگیرانه	۷۲
۳- ارتباط اموال تحت شمول قانون برگزاری مناقصات و ماده ۵۹۸	۷۲
۴- اهمیت رعایت تشریفات و آثار تخطی	۷۲
۵- مبانی و مستندات قانونی سامانه ستاد:	۷۳
۶- بیان اجمالی قوانین و مقررات عمومی حوزه معاملات و اموال عمومی.....	۷۴
بند پنجم: نقش امین اموال و الزامات قانونی وی در فرآیند حفظ و صیانت از اموال مشمول ماده ۵۹۸ قانون مجازات اسلامی.....	۷۵
گفتار سوم: تعریف جرم اقتصادی و ویژگی های حقوقی جرم تصرف غیرقانونی در وجوده و اموال دولتی	۷۷
بند اول: تعریف جرم اقتصادی و جایگاه جرم تصرف غیرقانونی در سیاست جنایی ایران.....	۷۷
بند دوم: ویژگی های خاص حقوقی جرم تصرف غیرقانونی	۷۹
الف) عدم شمول مرور زمان.....	۷۹
ب) عدم قابلیت تعویق و تعليق.....	۷۹
ج) مجازات انتشار حکم محکومیت	۸۰
د) امکان تخفیف مجازات	۸۱
ه) ماهیت غیرقابل گذشت جرم	۸۱
گفتار چهارم: نحوه رسیدگی کیفری به جرم تصرف غیرقانونی	۸۲
بند اول: تعیین مرجع صالح	۸۳
بند دوم: اخلال عمدی یا کلان	۸۳

۸ تصرف غیرقانونی در وجوده و اموال عمومی و دولتی در مالیه عمومی ایران

بند سوم: انطباق رسیدگی به جرایم اقتصادی با مقررات بین‌المللی.....	۸۵
بند چهارم: تشکیل و انحلال شعب ویژه دادگاه انقلاب اسلامی.....	۸۶
الف) مغایرت با ماده ۱۰ قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲):	۸۶
ب) مغایرت با ماده ۱۱ قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲):	۸۶
بند پنجم: نحوه رسیدگی به جرائم اقتصادی ارتکابی توسط مقامات.....	۸۷
گفتار پنجم: نحوه رسیدگی در دیوان محاسبات.....	۸۸
بند اول: ساختار و مرجع تشخیص و اعلام جرم.....	۸۹
بند دوم: فرآیند اعلام جرم و ارسال به مرجع قضایی.....	۹۱
بند سوم: ضمانت اجراءها و آثار اعلام جرم.....	۹۲
بند چهارم: نقش نظارتی و پیشگیرانه دیوان و ابزارهای عملی آن.....	۹۶
گفتار ششم: جرم اهمال یا تفریط منتهی به تضییع وجوده و اموال دولتی.....	۹۶
بند اول: بررسی اجمالی اوصاف و حدود جرم تضییع وجوده و اموال دولتی و نحوه مطالبه خسارت ناشی از جرم.....	۹۷
۱- اوصاف جرم.....	۹۷
۲- محدوده اموال مشمول جرم.....	۹۸
بند دوم: تحلیل حقوقی شیوه مطالبه خسارت در جرم اهمال یا تفریط منتهی به تضییع وجوده و اموال دولتی با توجه به قانون مسئولیت مدنی و قانون آینین دادرسی کیفری.....	۱۰۰
۱- مبنای حقوقی مسئولیت مدنی در مطالبه خسارت.....	۱۰۰
۲- مسئولیت کیفری و اصول بنیادین آن.....	۱۰۰
۴- ضوابط تشخیص و تعیین میزان ضرر.....	۱۰۲
۵- تمایز مفهومی تضییع و خسارت عمومی.....	۱۰۲
۶- تشریفات قانونی مطالبه خسارت: الزام به تقديم دادخواست حقوقی.....	۱۰۳
۷- استثنایات قانونی.....	۱۰۳
۸- حجیت رأی کیفری در دادگاه حقوقی.....	۱۰۴
۹- رویکرد عملی دادگاه های حقوقی.....	۱۰۴
بند سوم: مقایسه جرم اهمال یا تفریط منتهی به تضییع وجوده و اموال دولتی با جرم تصرف غیرقانونی در وجوده و اموال عمومی و دولتی.....	۱۰۵
بند چهارم: چالش ها و پیچیدگی های تفکیک جرم اهمال یا تفریط منتهی به تضییع اموال دولتی.....	۱۰۶
۱- نقصان منابع حقوقی- تحلیلی در زمینه عنصر روانی جرم و انواع تقصیر.....	۱۰۷
۲- تناقض در رویه قضایی و عدم وجود معیار ثابت.....	۱۰۷
۳- پیامدهای منفی عدم وضوح و ضرورت ارائه راه حل.....	۱۰۸

فصل سوم: واکاوی سیاست تقنینی جرائم در حکم تصرف غیرقانونی و تحلیل اهداف قانونگذار و کارآمدی اقتصادی.....	۱۰۹
مبحث اول: شیوه های ارجاع کیفری حکمی در سیاست کیفری حقوق ایران.....	۱۱۰
گفتار اول: ارجاع کیفری در باب وصف گذاری.....	۱۱۱
گفتار دوم: ارجاع کیفری ناظر به بزهکار.....	۱۱۲
گفتار سوم: ارجاع کیفری با تمرکز بر رفتار مجرمانه.....	۱۱۳
گفتار چهارم: ارجاع کیفری با استفاده از قراردادن عنصر معنوی یک جرم در حکم عنصر معنوی جرمی دیگر.....	۱۱۴
گفتار پنجم: ارجاع کیفری به شیوه تغییر رفتار فیزیکی در رکن مادی جرم.....	۱۱۴
مبحث دوم: جرائم در حکم تصرف غیر قانونی در قوانین مالی - محاسباتی و بررسی مواد قانونی مرتبط.....	۱۱۵
گفتار اول: مصارف صندوق بازنیستگی تامین اجتماعی.....	۱۱۵
بند اول: تحلیل بند «ه» تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۲.....	۱۱۶
گفتار دوم: انجام خدمات بانکی نزد بانک مرکزی.....	۱۱۷
بند اول: تحلیل بند «ح» تبصره ۱۹ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، جزء ۲ بند «الف» تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، جزء ۲ بند «الف» تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، جزء ۵ بند «ز» تبصره ۱۹ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور.....	۱۱۹
بند دوم: تحلیل بند «الف» ماده ۲۰ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور.....	۱۲۲
بند سوم: تحلیل تبصره ۳ ماده ۱۷ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و جزء ۲ بند «الف» تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.....	۱۲۴
گفتار سوم: استرداد وجوده ناشی از فروش دارو و ملزومات پزشکی.....	۱۲۶
بند اول: تحلیل بند «ب» تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، بند «ه» تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و بند «و» تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.....	۱۲۷
گفتار چهارم: احراز و سلب صلاحیت حرفه ای مدیران.....	۱۲۸
بند اول: تحلیل جزء ۳ بند «ط» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و بندهای پ و ث ماده «۲۱» قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور.....	۱۲۹
گفتار پنجم: ضوابط یکپارچه سازی داده های حوزه سلامت.....	۱۳۰
بند اول: تحلیل جزء ۷ بند «ک» تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور.....	۱۳۱
گفتار ششم: توسعه ورزش.....	۱۳۲

۱۰ تصریف غیرقانونی در وجوده و اموال عمومی و دولتی در مالیه عمومی ایران

بند اول: تحلیل بند «ف» تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، بند «ی» تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، ماده ۲ الحاقی قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، ماده ۶ الحاقی فصل ۲۴ قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران ۱۳۴
گفتار هفتم: حقوق، مزایا، پاداش و اعطای تسهیلات به مدیران ۱۳۶
بند اول: تحلیل جزء ۷ بند «ی» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۳۶
بند دوم: تحلیل جزء ۳ بند «الف» تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۱۳۸
بند سوم: تحلیل جزء ۱ بند «ه» قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۱۴۰
بند چهارم: تحلیل جزء ۲ بند «الف» تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۴۲
بند پنجم: تحلیل بند «ز» تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۴۳
گفتار هشتم: خرید خدمات حوزه سلامت ۱۴۴
بند اول: تحلیل جزء ۶ بند «ه» تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۴۴
گفتار نهم: دریافت سود سپرده بانکی ۱۴۶
بند اول: تحلیل جزء ۲ بند «ز» تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۱۴۶
گفتار دهم: تخصیص بخشی از سود خالص واردات خودرو به حمایت از اشتغال ۱۴۷
بند اول: تحلیل بند «ف» تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۴۸
گفتار یازدهم: واگذاری سهام، حقوق مالکانه و حق بهره‌برداری ۱۴۹
بند اول: تحلیل بند «ث» (جزء ۲—۲۴) بخش ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور، بند «ث» (جزء ۱۵—۲۴) بخش ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور و بند «ح» ماده ۸ قانون بودجه ۱۳۸۹ کل کشور ۱۵۰
بند دوم: تحلیل ماده ۲۰ قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران ۱۵۲
بند سوم: تحلیل بند «پ» ماده ۴۳ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۵۴
بند چهارم: تحلیل ماده ۱۸ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجراء سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ۱۵۵
گفتار دوازدهم: دریافت و پرداخت وجه ۱۵۶
بند اول: تحلیل بند ۱۰۴ بخش ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور ۱۵۶
بند دوم: تحلیل بند «ب» ماده ۳۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۵۷
بند سوم: تحلیل ماده ۳ قانون الحق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) ۱۵۸

۱۱ فهرست مطالب

بند چهارم: تحلیل ماده ۶۰ قانون الحق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) ۱۶۰
بند پنجم: تحلیل تبصره ۲ ماده ۸۷ قانون اصلاح ماده (۸۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت (مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸) ۱۶۱
بند ششم: تحلیل ماده ۱۰ قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت (مصوب ۱۳۶۷/۰۶/۳۰) ۱۶۱
بند هفتم: تحلیل ماده ۲ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران ۱۶۲
بند هشتم: تحلیل بند «ل» ماده واحده «قانون نحوه هزینه کردن اعتباراتی که به موجب قانون از رعایت قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی هستند» (مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۹) ۱۶۳
بند نهم: تحلیل ماده ۵۷ قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه ۱۶۴
بند دهم: تحلیل بند «ی» تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۱۶۵
گفتار سیزدهم: مازاد درآمدهای فروش نفت تولیدی ۱۶۶
بند اول: تحلیل تبصره ۱ بند «د» ماده ۳ قانون بودجه ۱۳۸۹ کل کشور ۱۶۶
گفتار چهاردهم: حمایت از سرمایه‌گذاری خطرپذیر ۱۶۸
بند اول: تحلیل بند «ح» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۸۶ کل کشور ۱۶۸
گفتار پانزدهم: نحوه اجرای تصویب‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها ۱۶۹
بند اول: تحلیل بند «ز» تبصره ۲۰ قانون بودجه ۱۳۸۶ کل کشور و بند «و» تبصره ۲۰ قانون بودجه ۱۳۸۵ کل کشور ۱۷۰
گفتار شانزدهم: خرید و تدارک کالاهای اساسی ۱۷۱
بند اول: تحلیل بند «پ» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۸۳ کل کشور، بند «پ» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۸۲ کل کشور، بند «د» تبصره ۳ قانون بودجه ۱۳۸۰ کل کشور و ماده ۷۰ قانون محاسبات عمومی کشور ۱۷۲
گفتار هفدهم: منع اشتغال به کار بازنیستگان ۱۷۳
بند اول: تحلیل بند «ل» تبصره ۱۳ قانون بودجه ۱۳۸۰ کل کشور ۱۷۴
گفتار هجدهم: منع فعالیت شرکت‌های دولتی و موسسات وابسته به خارج از موضوع اساسنامه ۱۷۵
بند اول: تحلیل بند «ی» تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۷۸ کل کشور، بند «ک» تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۷۷ کل کشور و بند «س» تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۷۵ کل کشور ۱۷۵
گفتار نوزدهم: نحوه وصول مطالبات معوق تسهیلات بانکی ۱۷۷

۱۲ تصرف غیرقانونی در وجوده و اموال عمومی و دولتی در مالیه عمومی ایران

بند اول: تحلیل بند «ه» تبصره ۶ قانون بودجه ۱۳۷۵ کل کشور.....	۱۷۷
گفتار بیستم: اعطای تسهیلات به فرهنگیان.....	۱۷۸
بند اول: تحلیل بند «ب» تبصره ۸ قانون بودجه ۱۳۷۵ کل کشور.....	۱۷۹
گفتار بیست و یکم: تنظیم بازار و محصولات اساسی کشاورزی و دامی.....	۱۸۰
بند اول: تحلیل تبصره ۴۷ قانون بودجه ۱۳۷۵ کل کشور.....	۱۸۰
گفتار بیست و دوم: پرداخت تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی.....	۱۸۲
بند اول: تحلیل بخش ۳ بند «د» ماده ۱۶ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور.....	۱۸۲
گفتار بیست و سوم: مشارکت دولت در سرمایه‌گذاری با بخش غیردولتی.....	۱۸۴
بند اول: تحلیل تبصره ۳ ماده ۳ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجراء سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی.....	۱۸۵
گفتار بیست و چهارم: استخدام در دستگاه‌های اجرایی.....	۱۸۶
بند اول: تحلیل ماده ۵۱ قانون مدیریت خدمات کشوری.....	۱۸۷
گفتار بیست و پنجم: اضافه کار کارمندان.....	۱۸۹
بند اول: تحلیل ماده ۹۹ قانون مدیریت خدمات کشوری.....	۱۸۹
گفتار بیست و ششم: لزوم مقاصدا حساب در قبال دریافت کمک‌های دولتی.....	۱۹۰
بند اول: تحلیل ماده ۳۱ قانون الحق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱).....	۱۹۰
گفتار بیست و هفتم: حقوق ممتازه دولت.....	۱۹۲
بند اول: تحلیل ماده ۴۴ قانون محاسبات عمومی کشور.....	۱۹۲
گفتار بیست و هشتم: ارائه گواهی خلاف واقع نحوه تامین اعتبار.....	۱۹۳
بند اول: تحلیل ماده ۹۳ قانون محاسبات عمومی کشور.....	۱۹۴
گفتار بیست و نهم: استفاده غیرمجاز و فروش خودروهای دولتی.....	۱۹۵
بند اول: تحلیل ماده ۵ لایحه قانونی نحوه استفاده از اتومبیل‌های دولتی و فروش اتومبیل‌های زائد (مصوب ۱۳۵۸/۰۶/۲۷).....	۱۹۶
گفتار سی ام: استفاده از برخی امکانات دولتی	۱۹۷
بند اول: تحلیل ماده ۳ قانون نحوه اعمال نظارت بر کاهش هزینه‌های غیر ضرور و جلوگیری از تجمل‌گرایی (مصوب ۱۳۷۰/۰۹/۲۷).....	۱۹۷
گفتار سی و یکم: تکالیف سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی.....	۱۹۸
بند اول: تحلیل ماده ۴۴ قانون تأسیس سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی و اساسنامه آن (مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۲۴).....	۱۹۹
گفتار سی و دوم: برداشت وجوده از برخی موسسات غیردولتی	۲۰۰

۱۳ فهرست مطالب

گفتار سی و سوم: ممنوعیت تعیین قیمت تکلیفی در قرارداد سرمایه گذاری و مشارکت.....	۲۰۲
مبحث سوم: تحلیل اقتصادی اهداف قانونگذار و کارآمدی اقتصادی.....	۲۰۳
گفتار اول: شفافیت مالی، کنترل و یکپارچگی در مدیریت منابع عمومی.....	۲۰۵
بند اول: الزامات شفافیت مالی؛ رویکردهای هزینه- فایده، پارتو و کالدور- هیکس.....	۲۰۵
بند دوم: یکپارچگی نظام مالی دولت؛ مقایسه با تجربه اتحادیه اروپا.....	۲۰۶
بند سوم: نظارت بر پاداش‌های عمومی؛ تحلیل اثباتی- هنجاری و عدالت توزیعی.....	۲۰۶
گفتار دوم: تخصیص هدفمند و محصور منابع برای تحقق مطلوبیت اجتماعی و عدالت.....	۲۰۷
بند اول: تخصیص محصور منابع دارویی؛ مطلوبیت اجتماعی و هزینه‌های انحراف.....	۲۰۷
بند دوم: تخصیص هدفمند منابع به ورزش همگانی؛ الگوی اسکاندیناوی و مطلوبیت اجتماعی.....	۲۰۸
گفتار سوم: رویکرد پیشگیرانه و تحلیل هزینه- فایده مقابله با فساد.....	۲۰۸
مبحث چهارم: آسیب‌های سیاست تقنیونی مالی- محاسباتی جرائم در حکم تصرف غیر قانونی.....	۲۰۹
گفتار اول: پراکندگی قوانین و مقررات.....	۲۱۰
گفتار دوم: عدم انسجام قوانین و مقررات.....	۲۱۱
گفتار سوم: تعدد قوانین خاص نظارتی.....	۲۱۲
فصل چهارم: مواد منتخب قوانین مالی- محاسباتی ایران در آینه حقوق اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی؛ تحلیل حقوق اساسی و بین‌المللی	۲۱۳
مبحث اول: بنیادهای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....	۲۱۴
گفتار اول: شفافیت، تمرکز و جووه، کنترل مالی دولت و حفاظت از اموال عمومی.....	۲۱۵
بند اول: مدیریت مرکز درآمدهای عمومی و حفاظت از اموال دولتی.....	۲۱۶
بند دوم: کنترل مالی دولت و حمایت از حقوق اقتصادی- اجتماعی شهروندان.....	۲۱۶
بند سوم: انضباط بودجه‌ای؛ تضمین نظارت مالی قوه مقننه.....	۲۱۷
بند چهارم: انضباط مالی در تأمین نیازهای اساسی شهروندان.....	۲۱۸
بند پنجم: شفافیت مالی و کنترل منابع عمومی.....	۲۱۸
بند ششم: تمرکز حساب‌های دولتی در پرتو اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی و تحقق عدالت اقتصادی.....	۲۱۹
گفتار دوم: عدالت اجتماعی از مسیر تخصیص عدالت‌ه منابع در سلامت و ورزش و تامین اجتماعی.....	۲۲۰
بند اول: حق دسترسی به امکانات ورزشی.....	۲۲۱

۱۴ تصرف غیرقانونی در وجود و اموال عمومی و دولتی در مالیه عمومی ایران

بند دوم: حمایت از حق بر سلامت.....	۲۲۲
بند سوم: اصول حقوق اقتصادی-اجتماعی و رفاه.....	۲۲۳
گفتار سوم: خصوصی‌سازی و حمایت از حقوق اقتصادی-اجتماعی.....	۲۲۴
بند اول: واگذاری بنگاه‌های دولتی و چالش‌های حمایت از حقوق اقتصادی-اجتماعی.....	۲۲۴
گفتار چهارم: عدالت اقتصادی با تأکید بر شفافیت و مشارکت در به کارگیری منابع عمومی.....	۲۲۵
بند اول: تخصیص تسهیلات توسعه‌ای و تحقق عدالت اقتصادی.....	۲۲۶
بند دوم: مشارکت عمومی-خصوصی و ضرورت تدوین چارچوب حقوقی یکپارچه.....	۲۲۷
بحث دوم: جایگاه استناد بین‌المللی حقوق بشر در توسعه حقوق اقتصادی-اجتماعی و حقوق مالیه عمومی ایران.....	۲۲۸
گفتار اول: مبانی استناد بین‌المللی حقوق بشر و استانداردهای شفافیت مالی.....	۲۲۸
بند اول: منشور جهانی حقوق بشر	۲۲۸
بند دوم: ميثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی.....	۲۲۹
بند سوم: کنوانسیون سازمان ملل متعدد برای مبارزه با فساد.....	۲۳۰
بند چهارم: استانداردهای سازمان همکاری و توسعه اقتصادی.....	۲۳۱
گفتار دوم: انطباق قوانین مالی ایران با استناد بین‌المللی حقوق اقتصادی-اجتماعی	۲۳۲
بند اول: انطباق الزامات شفافیت صندوق‌های بازنیستگی با استناد بین‌المللی تأمین اجتماعی.....	۲۳۲
بند دوم: تطبیق سامانه‌های الکترونیکی مالی با کنوانسیون UNCAC و توصیه‌های OECD: تجربه اتحادیه اروپا.....	۲۳۳
بند سوم: تطبیق مخصوص‌سازی اعتبارات دارویی با ماده ۱۲ ميثاق ICESCR و اصول اخلاق سلامت جهانی.....	۲۳۴
بند چهارم: انطباق معیارهای انتصاب مدیران با رهنمودهای OECD و کنوانسیون UNCAC: اصل شایسته‌سالاری.....	۲۳۵
بند پنجم: تطبیق سیاست بودجه‌ای ورزش با ماده ۳۰ کنوانسیون CRPD و اصل عدالت اجتماعی.....	۲۳۵
بند ششم: تطبیق کنترل مزایای مقامات اجرایی با استانداردهای بین‌المللی شفافیت	۲۳۶
بند هفتم: تطبیق متمرکزسازی منابع مالی دولت با استانداردهای بین‌المللی حفاظت از اموال عمومی.....	۲۳۷
بند هشتم: انطباق فرآیند خصوصی‌سازی شفاف با کنوانسیون UNCAC و اصول بانک جهانی.....	۲۳۷

۱۵ فهرست مطالب

بند نهم: انطباق نظارت بر وجوه عمومی با چارچوب OECD و اعلامیه جهانی حقوق بشر ۲۳۸
بند دهم: تطبیق کنترل تعهدات مالی با اصول حاکمیت بودجه‌ای بین‌المللی ۲۳۸
بند یازدهم: تطبیق مدیریت هدفمند کالاهای ضروری با ماده ۱۱ میثاق حقوق اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی ۲۳۹
بند دوازدهم: انطباق اعطای تسهیلات توسعه‌ای با توصیه‌های بانک جهانی و اصول صندوق‌های ثروت ملی ۲۳۹
بند سیزدهم: انطباق واگذاری سهام دولتی با کنوانسیون UNCAC و تجربه کره‌جنوبی ۲۴۰
فصل پنجم: تحلیل مقایسه‌ای انحراف از بودجه با جرم تصرف غیرقانونی ۲۴۱
بحث اول: تحلیل کاستی‌های انطباق انحراف از بودجه با جرم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی ۲۴۱
گفتار اول: نقص در تقین و فرآیند جرمانگاری ۲۴۲
گفتار دوم: ضعف در ضمانت اجراهای پیش‌بینی شده ۲۴۳
گفتار سوم: تمرکز بر وضع و اعمال کیفر و عدم توجه به راهکارهای پیشگیرانه ۲۴۴
گفتار چهارم: آسیب‌های تمرکز صرف بر جنبه‌های کیفری در قبال انحراف از بودجه ۲۴۸
گفتار پنجم: تاثیر منفی دلالت بی‌رویه حقوق کیفری و سزاگرایی در تخلفات بودجه ای ۲۵۰
گفتار ششم: صدور دستورات خارج از ردیف مصوب: آسیب‌شناسی عاملی کلیدی در انحراف از بودجه ۲۵۱
بحث دوم: مزایای انطباق انحراف از بودجه با جرم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی ۲۵۲
گفتار اول: حمایت حقوق کیفری از اقتصاد کشور به واسطه جرمانگاری انحراف از بودجه ۲۵۲
گفتار دوم: انطباق انحراف از بودجه با جرم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی در راستای تحقق اهداف وضع کیفرها ۲۵۵
گفتار سوم: ارتقای شفافیت مالی ۲۵۸
گفتار چهارم: کاهش قلمرو اعطای مصونیت از نظارت عمومی ۲۶۰
نتیجه‌گیری و پیشنهاد ۲۶۳
نتیجه‌گیری ۲۶۳
پیشنهادها ۲۶۹
فهرست منابع ۲۷۱